

OSKAR SAKRAUSKY

1914–2006

Budni bodite, stojte trdno v veri, bodite močni.

(1 Kor 16,13)

Po dolgem in polnem življenju je 10. februarja 2006 umrl Oskar Sakrausky, upokojeni škof Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Avstriji ter častni doktor Baselske univerze.

Kot duhovnik, teolog, visok cerkveni dostojanstvenik in cerkveni zgodovinar ni bil znan le v Avstriji, temveč tudi onkraj njenih meja, še posebej na Slovenskem, kajti raziskovanje slovenske reformacije je bila ena od njegovih priljubljenih dejavnosti. Pokazal je izredno zanimanje za Primoža Trubarja in je s svojimi literarnozgodovinskimi deli obogatil poznavanje slovenske reformacije.

Življenjska pot

Sakrausky se je rodil v duhovniški družini, katere korenine segajo na Češko. Rojen je bil 24. marca 1914 v Linzu (Avstrija), kjer je njegov oče opravljal duhovniško službo. Otroštvo in mladost je preživel deloma v Avstriji in deloma v Pragi. V češkem glavnem mestu je maturiral na nemški humanistični gimnaziji. Evangeličansko teologijo je študiral v Erlangenu (Nemčija) in na Dunaju. Diplomiral je leta 1937 v Erlangenu.

V Pragi je leta 1939 bil ordiniran za evangeličanskega duhovnika. Duhovniške službe pa žal ni mogel dolgo opravljati, ker je istega leta bil vpoklican v nemško vojsko. Iz vojaške službe in iz ruskega ujetništva se je vrnil šele septembra 1949.

S 1. januarjem 1950 je bil sprejet za duhovnika v Evangeličanski cerkvi augsburške veroizpovedi v Avstriji. V letih 1950–62 je opravljal duhovniško službo v cerkvenih občinah Wallern, Kindberg, Pliberk in Trebesing. Sinoda (skupščina) Evangeličanske cerkve ga je leta 1962

izvolila za rednega duhovnega višjega cerkvenega svetnika. Po izvolitvi v vodilno cerkveno telo, v Višji cerkveni svet (Oberkirchenrat), ki ga sestavljajo cerkveni svetniki iz vrst duhovščine in iz vrst laičnih članov Cerkve, se je z družino (s soprogo, hčerjo in sinom) preselil na Dunaj. Šest let pozneje ga je sinoda izvolila za škofa Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Avstriji. Škofovsko službo je opravljal do leta 1983, ko se je upokojil in se odselil nazaj na avstrijsko Koroško, v majhen kraj Breže (Fresach). Tu je že leta 1960 ustanovil v nekdanji evangeličanski molilnici Evangeličanski škofijski muzej na Koroškem (Evangelisches Diözösanmuseum in Kärnten, prvi tak muzej v Avstriji) ter zanj zbiral gradivo predvsem iz obdobja reformacije.

Do izteka svoje življenjske poti je živel na svojem domu v Brežah, kjer je v 92. letu starosti ob navzočnosti svoje soproge in hčere mirno zaspal.

Cerkveni zgodovinar

Za Sakrauskega je bila cerkvena zgodovina del ozanjevanja, duhovniški poklic je povezoval s poklicem cerkvenega zgodovinarja. Težišče njegovih raziskav je bila predvsem Luthrova teologija in zgodovina luteranskih veroizpovedi v 16. stoletju. Posebej ga je zanimalo flacijanstvo, to je teološka smer (teološko učenje) Matije Vlačića Ilirika (Matthias Flacius Illyricus, 1520–1575) iz Labina v hrvaški Istri. Tega luteranskega teologa, ki je bil zaradi »dogmatične skrajnosti«, predvsem v razumevanju izvirnega greha, v sporu z mnogimi takratnimi teologi, je pokojni Sakrausky poimenoval za »rešitelja luteranstva« v nekaterih delih južne Evrope. (Vpliv flacijanstva na slovenske reformatorje je bil večinoma odpravljen s podpisom veroizpovednega spisa *Formula concordiae*.)

Z enako vnemo je raziskoval zgodovino reformacije in protestantizma na Češkem in v Avstriji, zlasti v notranjeavstrijskih deželah Koroški in Kranjski. V času svojega službovanja na Koroškem se je Sakrausky posvetil raziskovanju življenja in delovanja majhne dvojezične občine Zagoriče (Agoritschach), v kateri sta se po dobi protireformacije najdlje ohranila evangeličanska cerkvena občina in slovenska beseda. Ta »slovenska beseda« je utihnila šele leta 1878.

O zgodovini te protestantske občine v jezikovno mešani južni Koroški je objavil knjigo *Agoritschach, Geschichte einer protestantischen Gemeinde in gemischtsprachigen Südkärnten*, 1960, 2. natis 1978).

V Zagoricih je Sakrausky leta 1960 našel edini doslej ohranjeni izvod slovenskega prevoda (zelo verjetno Dalmatinov) Luthrovega katekizma; natisnjen je bil v Ljubljani leta 1580 z naslovom *Catebismus. Tu je ti narpotrejbniši štuki naše kersčanske vere* [...]. Sakrausky ga je izdal leta 1986 v reprintu in ga opremil s svojo spremno besedo.

Pokojnik ni bil le velik poznavalec slovenske reformacije, temveč tudi avtor več del o slovenski reformaciji in o Trubarju. Med ta dela med drugim spadajo:

Theologische Strömungen in der reformatorischen Literatur der Slowenen und Kroaten (Teološke smeri v reformacijski literaturi Slovencev in Hrvatov);

Primus Truber – Reformator der Slowenen und Missionar der Kroaten und Türken (Primož Trubar – Reformator Slovencev in misijonar Hrvatov in Turkov);

Die europäische Bedeutung der Reformation in Slowenien (Evropski pomen reformacije v Sloveniji);

Primus Truber – Der Reformator einer vergessenen Kirche in Krain (Primož Trubar – Reformator pozabljene Cerkve na Kranjskem);

Primus Truber – Deutsche Vorreden zum slowenischen und kroatischen Reformationswerk (1989; Nemški predgovori k slovenskim in hrvaškim reformacijskim knjigam).

Teolog in cerkveni delavec

Življenjsko vodilo je bilo za pokojnega škofa v pokoju izbrano ob njegovem krstu, sam pa se je za to vodilo odločil ob svoji konfirmaciji; vodilo se glasi: »Budni bodite, stojte trdno v veri, bodite močni.«

Žeal je biti in je tudi bil »buden in trden v veri« ter takšen teolog, kakršnega je opisal Martin Luther v 19. členu heidelberške disputacije (leta 1519):

»Ne imenuje se s pravico za teologa tisti, kateri zazna in razume božje nevidno bistvo po njegovih delih, temveč se s pravico za teologa imenuje tisti, kateri razume, kar je od božjega bistva vidno in obrnjeno k svetu – namreč v trpljenju in križu (Jezusa Kristusa). Teolog

veličastva imenuje slabo za dobro in dobro za slabo. Teolog križa imenuje stvari s pravilnim imenom. Ni pravičnejši tisti, kateri stori mnogo del, temveč tisti, kateri brez zaslužnih del veruje v Kristusa.«

Pokojni Sakrausky je bil »teolog križa« in vere v Jezusa Kristusa, v njegov evangelij. Ravno zaradi tega je tako vestno preučeval *Sveto pismo* in veroizpovedne spise Luthrove reformacije.

»Škofovska oblast (služba) se izvaja in uresničuje z naukom in pridigo božje besede ter s podeljevanjem zakramentov večim ali posameznim osebam na podlagi poklicanja. Na ta način se ne dajejo telesne, temveč večne stvari in dobrine, kot so: večna pravičnost, Sveti Duh in večno življenje. Te dobrine se ne da drugače doseči (dobiti) kot le po službi pridiganja (oznanjevanja) in po delitvi svetih zakramentov, kajti apostol Pavel je zapisal: »Evangelij je božja moč v rešitev vsakomur, ki veruje« (Rim 1,16.)

Navedeni 28. člen *Augsburške veroizpovedi* je bil za pokojnika podlaga za razumevanje njegove škofovske službe. Škofovsko službo je razumel med drugim kot odgovornost za čisto oznanjevanje evangelija in za pravilno podeljevanje zakramentov.

Zagovornik življenja in verske svobode

Za pokojnika je življenje bilo največji dar, kar jih je podarjenih človeku. Tako je zanj enako vrednoto pomenilo nastajajoče in odhajajoče življenje. Oboje je potrebno čuvati in ohraniti: eno za rast in razvoj, drugo za miren iztek tuzemskega potovanja brez aktivnega zunanjega poseganja.

Kljub kritičnosti do ekumenskega gibanja se je zavzemal za čim tesnejše sodelovanje med krščanskimi Cerkvami ter za preganjane kristjane po vsem svetu. Bil je član organizacije Christian Solidarity International (Mednarodna krščanska solidarnost) in se je večkrat pojavil na protestnih shodih v Avstriji, ko so zahtevali versko svobodo za kristjane v deželah, kjer so ti bili preganjani.

Slovo

Uradno so se od pokojnika poslovili predstavniki Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Avstriji, predstavniki iz ekumene, škofje in drugi cerkveni delavci iz sosesčine, predstavniki političnega

LUDVIK JOŠAR

in kulturnega življenja ter mnogi drugi 1. marca 2006 v evangeličanski-luteranski mestni cerkvi na Dunaju.

Njegovi posmrtni ostanki počivajo na pokopališču v Beljaku (Waldfriedhof). Pogrebno bogoslužje v ožji družinski skupnosti je na pokojnikovo željo vodil njegov sin Oskar, vojaški superintendent.

Ludvik Jošar

(Po glasilu Evangeličanske cerkve
augsburške veroizpovedi v Avstriji
Amt und Gemeinde)